

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDÁ USAQLAP HÁM KÓTERE SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

Dáslepki maǵlıwmat
2024-jıl yanvar-iyun

Sırtqı ekonomikalıq baylanıs hám sawda
statistika bólimi
Тел. 61-222-67-45

Statistikaliq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikaliq maǵlıwmatlardan paydalanbastan mámlekет siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikaliq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń ósiw pátleri , % te

2024-jıl 1-iyul jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **4 203** den ibarat bolıp, sodan iri kárxanalardıń sanı **75** dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı **4 128** dananı qurayıdı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jiynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısı – sawda tarawında juwmaqlawshi tutınıw ushın xalıqqa tovarlardı danalap ýáki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuǵın taraw.

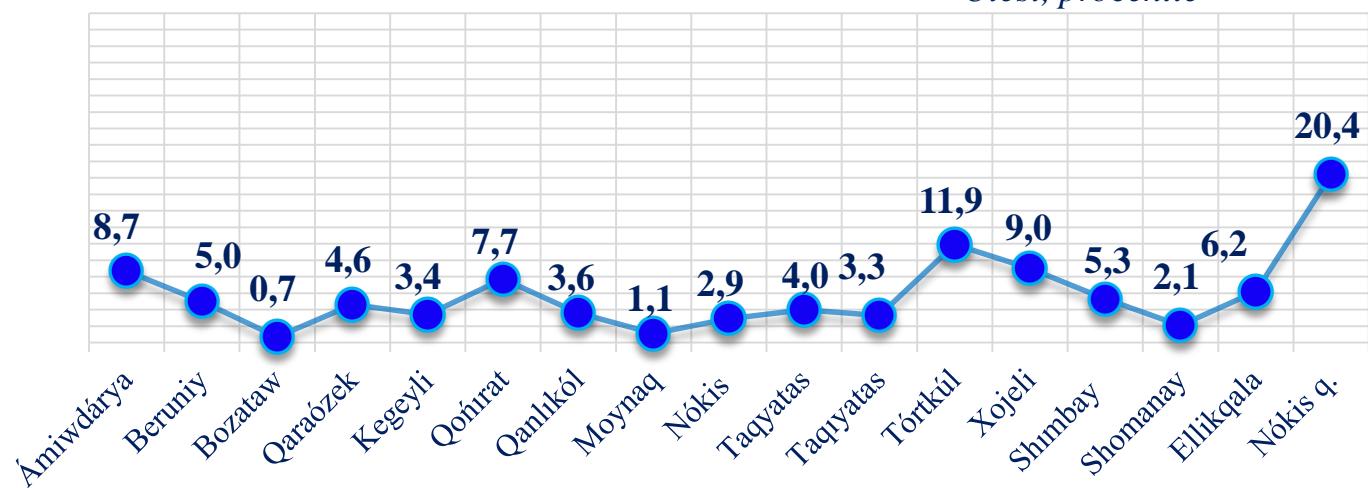
Joqarida atap ótilgen isbilermenlik subyektleri is ilajları nátiyjesinde, 2024-jıldını yanvar-iyun aylarında respublikanıń usaqlap satiw tovar aylanısı **5 220,6** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldını yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda **107,3 %** ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **151,7** mlrd. somdı (ósiw pátı **75,6 %**), kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń tovar aylanısı **5 068,9** mlrd. somdı (ósiw pátı **108,6 %**), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **721,9** mlrd. somdı (ósiw pátı **119,9 %**) quradı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	5 220,6	107,3
Nókis qalası	1 063,8	107,1
rayonlar:	-	
Ámiwdárya	452,5	107,7
Beruniy	259,5	107,2
Bozataw	38,8	106,6
Qaraózek	242,6	106,2
Kegeyli	180,0	101,3
Qońırat	403,2	108,3
Qanlıkól	189,0	106,0
Moynaq	56,2	107,2
Nókis	151,8	108,8
Taqiyatas	208,8	100,7
Taxtakópir	173,8	108,8
Tórtkúl	621,2	109,7
Xojeli	470,5	108,7
Shimbay	276,8	108,2
Shomanay	108,9	104,0
Ellikqala	323,3	107,8

2024-jıldını yanvar-iyun aylarında, 2023-jıldını yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda respublikanıń Tórtkúl (**109,7 %**), Nókis (**108,8%**), Xojeli (**108,7%**) rayonları hám Nókis qalasında (**107,1%**) usaqlap satiw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

Ülesi, procentte

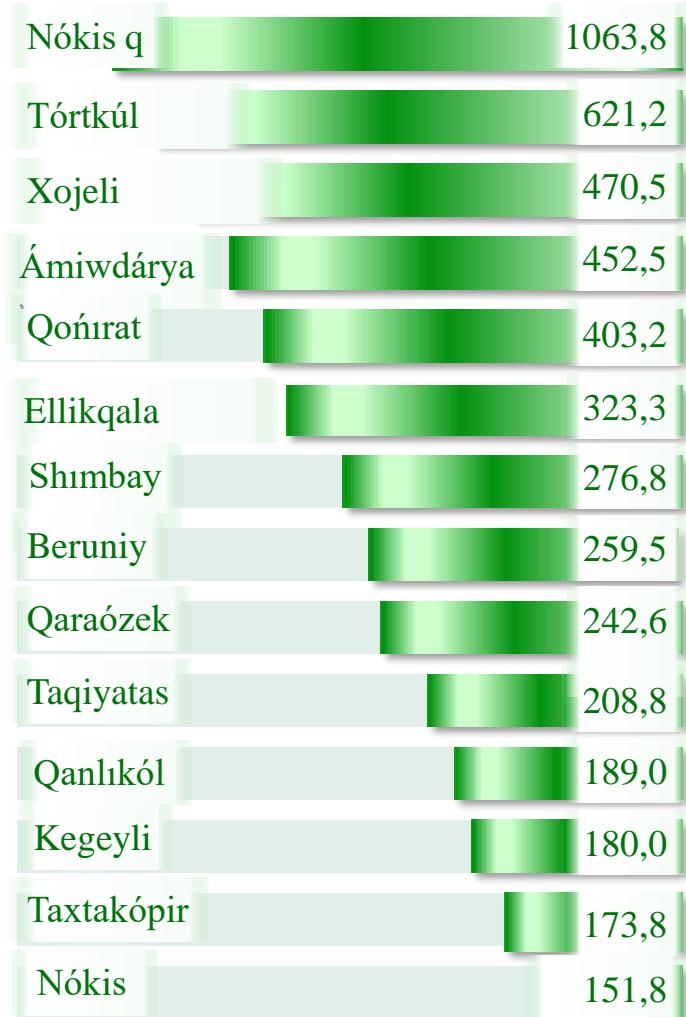

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń joqarı ülesti Nökis qalası 20,4 % penen 1 063,8 mlrd. somdı quradı.

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń tómen ülesti bolsa, Bozataw rayonı 0,7 % penen 38,8 mlrd. somdı quradı.

2023-jıldın mas dawirine salıstırǵanda, usaqlap satiw tovar aylanısında bárshे aymaqlarında ósiw páti gúzetildi.

Kólemi, mlrd. som

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárhanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satıw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **5 068,9 mIrd. somdı** qurap, 2023-jıldızın yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda **8,6%** ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordızın jámi usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı úlesi **97,1%** ti quradı.

Usaqlap satıw tovar aylanısı quramında iri kárhanalardızın tovar aylanısı kólemi, 2023-jıldızın yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda **75,6 %** ke ósti hám **151,7 mIrd. somdı** quradı. Bul ulıwma sawda kólemniń **2,9 %** úlesine tuwrı keldi.

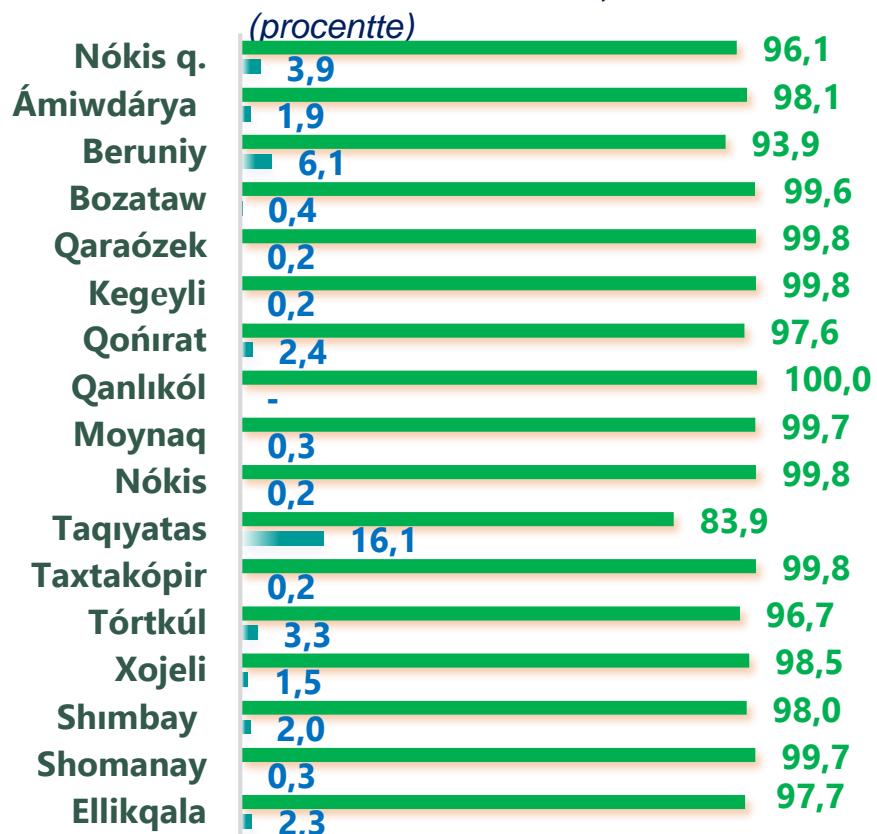

108,3	Shimbay
108,9	Xojeli
108,9	Taxtakópir
109,0	Nókis
109,9	Tórtkúl
143,3	Taqiyatas

Iri kárhanalardızın eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

101,3	Beruniy
101,9	Ellikqala
105,4	Ámiwdárya
105,5	Shimbay
106,0	Tórtkúl
109,6	Qońırat
138,9	Bozataw

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KARXANALAR, KISHI BIZNES HAM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINI AYMAQLAR KESIMINDEGI ULESI,

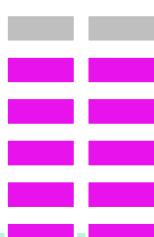
 Iri kárzanalar

 Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Analiz natiyjelerine tiykar usaqlap satiw tovar aylanisindaǵı kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń úlesi boyinsha Qaraózek (**99,8 %**), Nókis (**99,8 %**) hám Qanlıkól (**100,0%**) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satiw tovar aylanısı quramındaǵı iri kárzanalardıń úlesi **2,9 %** ti qurap, eń joqarı úles Taqiyatas (**16,1%**), Beruniy (**6,1%**), Nókis qalası (**3,9%**) hám Tórtkúl (**3,3%**) rayonlarında gúzetildi.

2,9%

97,1%

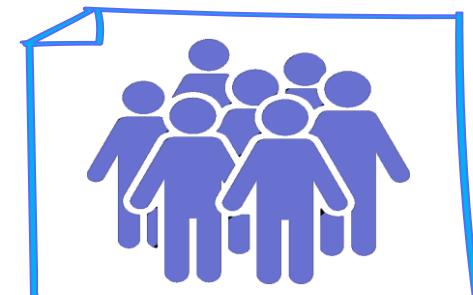
 Iri kárzanalar

 Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

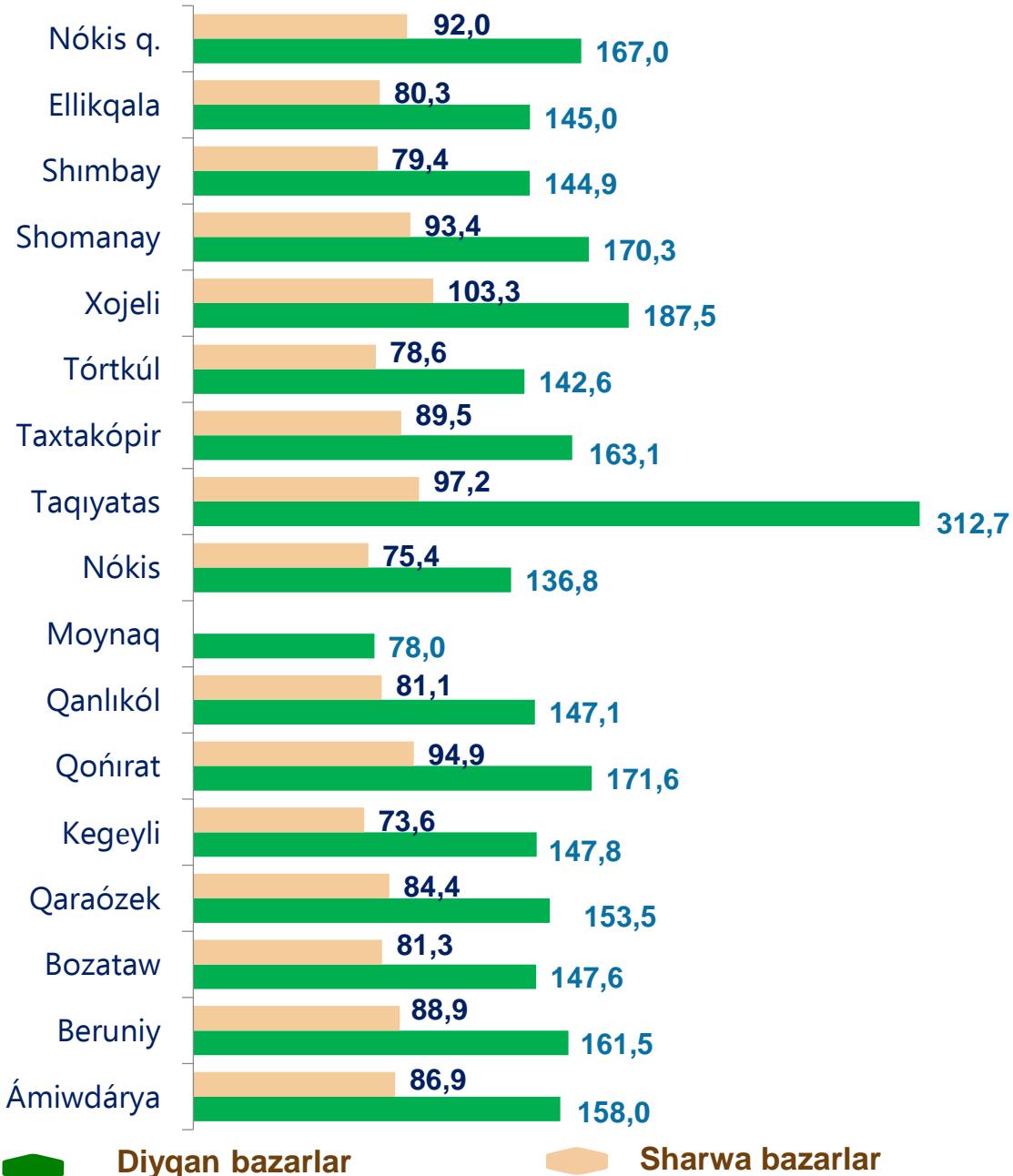
Aymaqlar kesimindegi maǵlıwmat, miń. somda

Nókis qalası	3 123,4	Xojeli	3 647,0
Ámiwdárya	2 125,3	Shimbay	2 388,2
Beruniy	1 259,7	Shomanay	1 870,3
Bozataw	1 771,8	Ellikqala	1 883,9
Qaraózek	4 451,7	2024-jıldızıń yanvar-iyun ayları jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı 2 598,7 miń. somdı (2023-jıldızıń yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda 105,8%) quradı. Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (4 467,3 miń.som), Qaraózek (4 451,7 miń.som) hám Xojeli (3 647,0 miń.som) rayonları esabına tuwrı keldi.	
Kegeyli	2 399,6		
Qońírat	2 958,5		
Qanlıkól	3 507,0		
Moynaq	1 666,6		
Nókis	2 806,2		
Taqiyatas	2 715,5		
Taxtakópir	4 467,3		
Tórtkúl	2 706,6		

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buǵan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazarında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)díń úy xojalığında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri esapqa alınadı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw pátı, procenṭte

Diyqan (azıq-awqat) bazarı – keń túrdegi awıl xojalığı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewdən alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka, sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskaları)nan paydalangan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi mulkli kompleks esaplanadı

	Jámi, mlrd. som	2023-jıl yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	447,6	157,1
Nókis qalası	55,1	167,0
rayonlar:		
Ámiwdárya	32,5	158,0
Beruniy	35,1	161,5
Bozataw	8,3	147,6
Qaraózek	24,2	153,5
Kegeyli	43,0	147,8
Qońırat	23,6	171,6
Qanlıkól	19,6	147,1
Moynaq	7,5	78,0
Nókis	18,1	136,8
Taqiyatas	11,7	312,7
Taxtakópir	20,7	163,1
Tórtkúl	60,6	142,6
Xojeli	30,2	187,5
Shimbay	35,4	170,3
Shomanay	9,1	144,9
Ellikqala	15,9	145,0

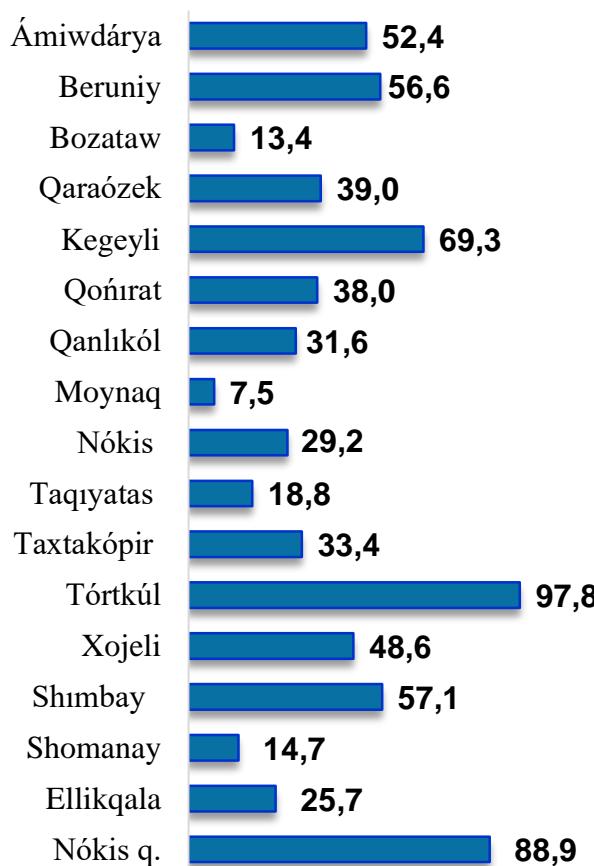
* – xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilemenler (JTI) di qospaǵan jaǵdayda ;

–fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalığında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwı esapqa alıńǵan.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw
páti, procentte

Qala hám rayonlar kesiminde
shólkemlespegen sawda tovar aylanısı
kólemi (mlrd. sum)

Qaraqalpaqstan Respublikası boyinsha 2024-jıldını yanvar-iyun aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **721,9** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldını yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda **119,9%** ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) güzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp, diyqan bazarlarda sawda tarawı menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **447,6** mlrd. somdı (**157,1%**), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **274,3** mlrd. somdı (**86,4 %**) ti quraydı.

2024-jıldınıń yanvar-iyun aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalığı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıń tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **447,6** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri sawdasına (**228,7** mlrd. som) tuwrı keldi.

Shólkemlespegen sawda aylanısında awıl xojalığı ónimleri sawdası kólemi hám úlesi

Jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri 228,7 mlrd. som 51,1%	Nan hám nan ónimleri 26,9 mlrd. som 6,0%	Dán ónimleri (másh, lobiya, gúrish hám basqalar) 54,6 mlrd. som 12,1%
Tawıq góshi 21,5 mlrd. som 4,7 %	Qaqlanǵan awıl xojalığı ónimleri (góza, badam, piste hám basqalar) 13,3 mlrd. som 3,0%	Máyek 22,8 mlrd. som 5,1 %
Dámberiwshiler 13,3 mlrd. som 3,0 %	Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,...) 23,5 mlrd. som 5,2 %	Sharwa malları hám quşlar ushın hár qılylı jem-ot 16,5 mlrd. som 3,7%
Duzlanǵan ónimler 15,6 mlrd. som 3,5%	Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalığı) 11,8 mlrd. som 2,6%	Aziq-awqat emes tovarlar - mlrd. som - %

2024-jıldıný yanvar-iyun aylarında respublikanıň bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa mallardı satılıwshi fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwi ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **274,3 mlrd. som**ı quradı. Bunda hár-qıylı jastaǵı qaramallar sawdası **230,4 mlrd. som**, qoy hám eshkiler – **38,2 mlrd. som**ı, atlar – **3,9 mlrd. som**ı, quslar – **1,8 mlrd. som**ı quradı.

Shólkemlespegen sawda aylanısında sharwa malları (quslar) sawdası kólemi hám úlesi

2 jastan úlken bolǵan qara mallar	1 jastan 2 jasqa shekem bolǵan jas mallar	1 jasqa shekem bolǵan qaramallar
120,7 mlrd. som	51,8 mlrd. som	57,9 mlrd. som
44,0%	18,9%	21,1 %

Qoylar	Atlar	Eshkiler
24,1 mlrd. som	3,9 mlrd. som	14,1 mlrd. som
8,8%	1,4%	5,1 %

Túye tawıq, úyrek, gáz	Tawıqlar	Qoyanlar
1,2 mlrd. som	0,6 mlrd. som	- mlrd. som
0,4 %	0,2 %	-%

Quslar
- mlrd. som
-%

2024-jıl 1-iyul jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı 746 dananı qurap, sonnan kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı 746 dananı quraydı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	184,3	107,8
Nókis qalası	73,4	108,7
rayonlar:		
Ámiwdárya	8,3	106,5
Beruniy	5,4	106,3
Bozataw	0,5	107,2
Qaraózek	5,0	106,8
Kegeyli	2,0	106,6
Qońirat	46,4	107,3
Qanlıkól	2,2	106,8
Moynaq	0,8	108,9
Nókis	1,7	107,7
Taqiyatas	4,6	108,0
Taxtakópir	1,1	107,5
Tórtkúl	11,8	107,2
Xojeli	10,5	107,2
Shimbay	5,1	107,5
Shomanay	0,8	107,4
Ellikqala	4,6	108,6

2024-jıldınıń yanvar-iyun aylarında awqatlanıw kárxanalarınıń sawda aylanısı **184,3 mlrd. som**ga jetti. 2023-jıldınıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **107,8 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısınıń **100,0 %** úlesi kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi

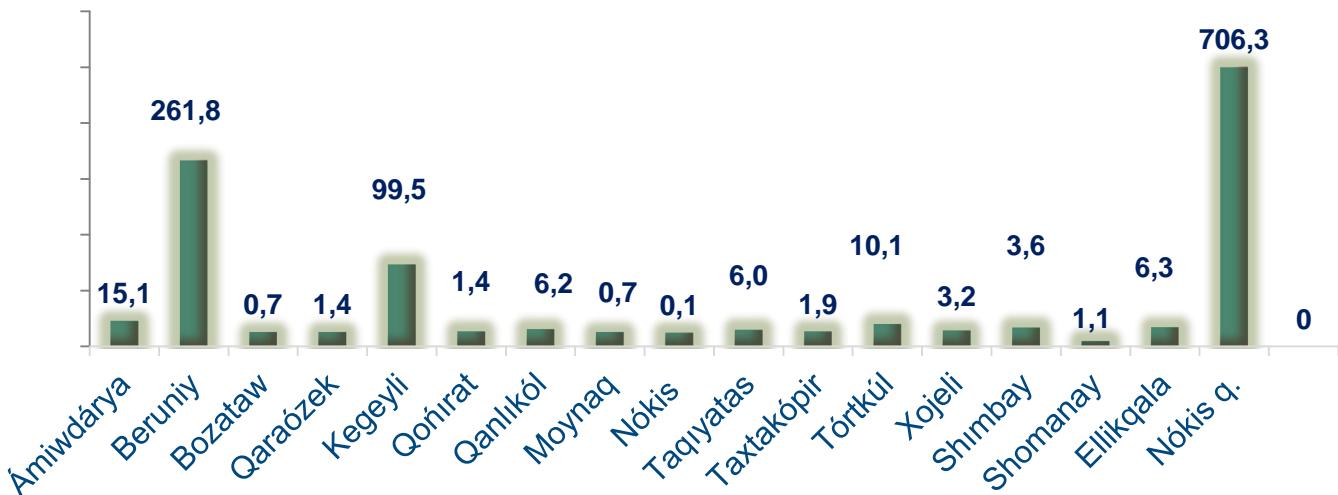
Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

Aymaqlar kesiminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	1 125,5	100,0
Nókis qalası	706,3	62,8
rayonlar:		
Ámiwdárya	15,1	1,3
Beruniy	261,8	23,3
Bozataw	0,7	0,1
Qaraózek	1,4	0,1
Kegeyli	99,5	8,8
Qońırat	1,4	0,1
Qanlıkól	6,2	0,5
Moynaq	0,7	0,1
Nókis	0,1	0,0
Taqiyatas	6,0	0,5
Taxtakópir	1,9	0,2
Tórtkúl	10,1	0,9
Xojeli	3,2	0,3
Shimbay	3,6	0,3
Shomanay	1,1	0,1
Ellikqala	6,3	0,6

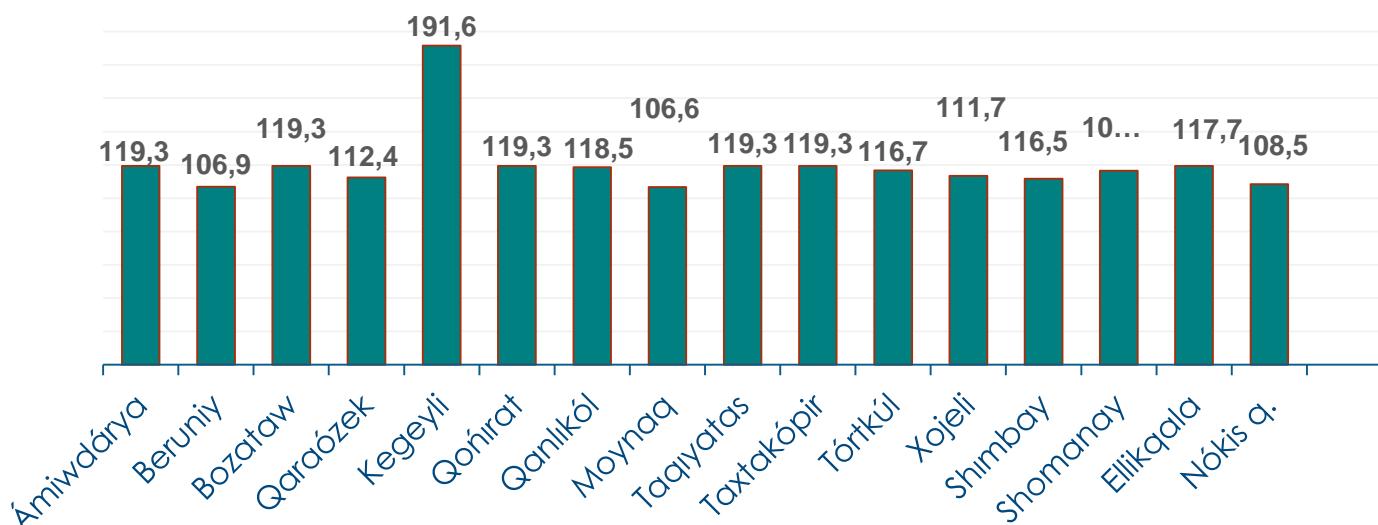
Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (**706,3 mlrd. som**), Beruniy (**261,8 mlrd. som**) hám Kegeyli (**99,5 mlrd. som**) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

**Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri
kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı
(mlrd. som)**

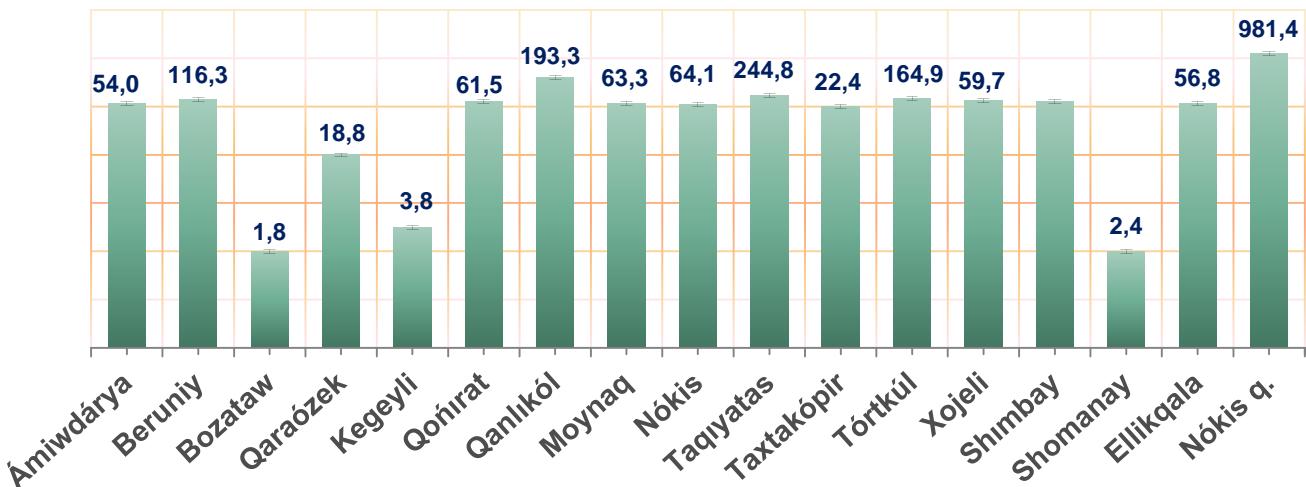
2024-jıl 1-iyul jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (*IFUT-2 45-bólím 45.2 va 45.40.3 kodlarına tısqarı–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler*) 1 125,5 mlrd. somdı quradı hám ótken jıldını sáykes dáwirine salıstırǵanda 112,8% ke kóbeydi. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi 365,5 mlrd. som (ósiw pátı – 87,4 %), kishi isbilermenlik hám jeke isbilermenlik sawda kólemi – 760,0 mlrd. somdı (ósiw pátı – 131,2%) quradı.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw pátı, procentte

Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuğın ýáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalaniw ýáki óz paydalaniwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgertilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunu esaplanadı

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , mlrd. somda

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldını yanvar-iyun aylarında kótere sawda tovar aylanısı **2 167,8 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldını sáykes dáwirine salıstırǵanda **11,5 %ti** quradi.

Sawda aylanısı úlesi

Iri kárzanalar

Mikrofirma hám kishi kárzanalar

Kishi biznes subyektleriniń kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikaliq esaplarǵa qaraǵanda **1 800,1 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldını sáykes dáwirine salıstırǵanda **104,0 %** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **83,0 %ti** quraydı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIŃ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

2024-jıl 1-iyul jaǵdayına kótere sawda tarawında sawda kárzanaları sanı **1 195** dananı qurap, sodan, iri kárzanalar sanı **5** dananı, kishi kárzanalar hám mikrofirmalar sanı **1 190** quraydı.

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eń iri kárzanalar Nókis qalasında (**122,4%**) hám Taqiyatas rayonında (**90,3%**) gúzetildi

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar- iyun aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikasi	2 167,8	111,5
Nókis qalası	981,4	103,6
<i>rayonlar:</i>		
Ámiwdárya	54,0	102,5
Beruniy	116,3	101,2
Bozataw	1,8	101,3
Qaraózek	18,8	101,8
Kegeyli	3,8	100,4
Qońırat	61,5	102,1
Qanlıkól	193,3	970,3
Moynaq	63,3	102,6
Nókis	64,1	103,0
Taqiyatas	244,8	99,8
Taxtakópir	22,4	103,4
Tórtkúl	164,9	102,3
Xojeli	59,7	102,8
Shimbay	58,7	102,9
Shomanay	2,4	105,0
Ellikqala	56,8	101,9